

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SAPTAMANAL

Abonamentul:

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe

se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor

un șir peti 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Metoda uniata: minciuna și injuria personală

În toate articolele publicate în ziarul nostru, de vreo lună încoace, în legătură cu căile mai nouă ale uniației, ne-am ținut la un nivel verbal potrivit cu starea noastră de intelectuali și preoți. Am evitat cu cea mai mare grijă cuvintele nepotrivite și senzibilitatea noastră a reacționat jenată la orice gând de-a urma pe preopinienții noștri dela Blaj în alunecarea spre vulgaritate. Am ținut scrisul nostru la strictul comentariu al faptelor și ideilor, lăsând persoanele în pace, fiindcă știam că o discuție decăzută la inventarea și exagerarea de scăderi personale e un lucru nedemn de oamenii cari mai au un rest de demnitate și de seriozitate.

Dar preopinienții noștri dela «Unirea» n'au voit să învețe nimic din exemplul nostru. O incapacitate congenitală de-a se ridica la oarecare înălțime de gând, o țară proprie iezuitismului catolic și disperarea, provenită din neputința de-a infirma faptele și concluziile prezentate de noi, îi silește să utilizeze singura armă de care sunt în stare: aceea a minciunii și a calomniei personale în termeni cari, desigur, dețin tristul record al lipsei de talent și de scrupule.

Iar numărul 49 din «Unirea» pune vârf acestei disgratioase porniri. Suflă în paginile ei vântul unei răutăți înveninate care nu mai poate fi reținută, ci-și face mendrele cum vrea cu graiul și cu condeiul victimelor ei. Noi purtăm aci discuția îngrijorați de tot mai strânsa cărdășie unito-iezuito-ungurească, iar «Unirea» nu are nimic de spus la aceasta; ea deviază la injurii personale.

Să vedem cam ce are de spus «Unirea» în acest număr în care s'au întâlnit deodată toți temerarii purtători de cuvânt ai uniației: dl Cepariu, Todica și redactorii telefonului?

Intâi ceva despre spusele dlui Cepariu, care în sfârșit s'a gândit să răspundă articolului nostru: Uniația «națională».

Dsa, neînțelegând generozitatea noastră de-a nu fi scârmanat mai detaliat afirmațiunea dsale că la 4 Sept. 1700 s'au unit cu Roma 54 protopopi, cu 1582 preoți și cu 200.000 de suflete românești, revine bășos asupra ei. Ori actul la care se provoacă dsa, a fost dovedit demult ca fals de istoricii serioși. (Vezi d. ex. I. Crisian: Beitrag zur Geschichte der kirchlichen Union der Rumänen in Siebenbürgen unter Leopold I, Hermannstadt 1882, pag. 49—51, și G. Popoviciu, Uniunea Românilor din Transilvania etc. Lugoj, 1901, pag. 124—146). Pretinsul act din 4 Sept. 1700, cu iscăliturile celor 54 de protopopi cu delegație anume dela 1582

preoți și atâtea sute de mii de credincioși, nu e decât o traducere românească ulterioară a traducerii interpolare pe care a făcut-o iezuitul Barányi după manifestul de unire din 7 Octomvrie 1698, al celor 38 protopopi. Cei 54 protopopi cu cei 1582 preoți, de cari se afirmă că au iscălit acel act, formează catalogul clerului ce exista în acel an. Iată ce spune Șincai: «Pe hârtia, ce se ține în arhivul vladiceii Făgărașului, de pe care s'a luat această scrisoare (pretinsul act din 4 Sept. 1700 n. pr.) nu sunt iscăliți mitropolitul Atanasiu și protopopii cu preoții de sub dânsii, ci dintr'un protocol de sub acelaș Atanasiu se vede, că pe timpul acela aceștia au fost protopopi preste atâția preoți, câți se înamnă după dânsii» (după G. Popovici op. c. 136). Un falsificator de mai târziu a împreunat catalogul clerului din 1700 cu acea traducere după traducerea lui Barányi, ca să acrediteze părerea că tot clerul și poporul s'a unit la 1700.

Grosolănia falsului se vede și din aceea că între cei iscăliți e prezentat și protopopul Brașovului cu 25 de preoți, deci câți vor fi fost atunci în protopopiatul Brașovului. Ori se știe că din ținutul Brașovului n'a primit nimeni unirea. Dl Silviu Dragomir a arătat în «Istoria desrobirii religioase» vol. I, pag. 13—19, cu documentele vremii că preoțimea din Țara Bârsii și Țara Oltului întreagă, iar din celelalte părți marea majoritate, n'a primit unirea.

De falsitatea actului și-a dat seama și dl Cepariu, căci deși în legătură cu pretinsa hotărâre din 4 Sept. 1700, dela care ar fi emanat acel act, se spune că au primit atunci unirea ca la 200.000 familii, dsa a fost silit, pe baza faptului dovedit cu statistici contemporane că nu erau cu totul în Ardeal mai mult ca vreo 120.000 familii române, să interpreteze arbitrar datele în acest punct și să spună că nu e vorba de familii, ci de suflete. Așadar dl Cepariu reeditează, cu bună știință, o afirmație dovedită mincinoasă.

Poporul n'a primit unirea, căci nici n'a știut de ea și nu știe până azi. Acesta e adevărul. Chiar cei 38 de protopopi cari au scris la 1698 cunoscutul manifest, n'au admis decât legătura cu papa și nu pentru că ar fi fost convertiți la dogmele Romei, ci pentru «privilegiomurile» promise de împăratul. Iezuitul Barányi a adăugat însă în traducerea latinească și dogmele catolice, în special cele 4 puncte, fără știința și voia bieților protopopi înșelați de acei maeștri ai falsului și înșelăciunii. Originea uniației este în dorința după privilegii, iar cele 4 puncte ale ei în falsul și fraudă iezuită. Nu în «convertire», «apostolat», «misiune», «mișcare de conștiință a mas-

selor». Să nu profanăm înțelesul înalt al acestor cuvinte.

Incolo, ce mai spune dl Cepariu? Iși dă măsura capacității, inzultând, fără nici o legătură de idei, grosolan pe Inalt Prea Sfinția Sa mitropolitul dela Sibiu și pe dl profesor Onisifor Ghibu. Auziți și vă cruciți! Cică I. P. S. Sa «are capitaluri enorme la băncile din țară și străinătate», «are vile și hoteluri la Păltiniș», «se plimbă cu vagon ministerial», și așa mai departe, pe nerăsuflete. Tot atâtea minciuni sfruntate și calomnii ordinare. Credeam că ceapa care a luat locul capului la dl Cepariu, e încă verde. Se vede însă că a intrat în descompunere. Uite, de va găsi dl Cepariu vre-un libel de-al I. P. S. Sale pe la vreo bancă din lume, să fie al dsale. Și-l asigurăm că va mai primi pe deasupra și un premiu. Iar cele două camere pe cari le folosește I. P. S. Sa la sanatoriu consiliului arhiepiscopesc dela Păltiniș le oferă bucuos în schimb pentru unul din apartamentele palatelor personale ale P. S. Frentiu dela Stâna din Vale. «Vagonul ministerial» l-o fi văzut dl Cepariu în halucinațiile sârmanului său cap.

Iar pe dl Ghibu, — a cărui carte dacă e de peste 1000 pagini, nu înseamnă că e și de vreo valoare, după părerea autorizată a dlui Cepariu, — nu se sfiește să-l reducă în doi timpi și trei mișcări la nimic. Omul, care a câștigat, în ciuda uniației, pe seama statului român liceul deținut pe nedrept de piariștii din Timișoara, și cel din Șimleul Silvaniei, deținut de minorități, aducând astfel statului român un câștig de zeci de milioane, e suspionat de un nenorocit, al cărui pseudonim ridicul i se potrivește ca un destin, în ce privește dezinteresarea splendidă ce-o arată în toate acțiunile sale. Opera importantă pe care a realizat-o în Basarabia în 1916—17 și dela 1926, prin înființarea «Astrei», e bănuită ca fiind făcută pentru bani, deși «Astra» nu i-a răscumpărat nimic din cheltuielile făcute acolo pentru propagandă. Omul care se îndatorează până peste cap ca să poată tipări nu mii de pagini goale, ci mii de pagini pline cu documente din cari rezultă dreptatea cauzei noastre, e împroșcat cu noroi de un biet omuleț care nu s'a putut ridica niciodată din noroi.

Acela care a câștigat pentru statul român Universitatea din Cluj, când atâția demnitari români cereau să fie lăsată ungarilor, e înțepat de-o mică insectă, înfruntându-l din superba ei țărăială. Și e acuzat că a vrut să redea statului român biserica din piața Clujului, pe care statul ungar a dat-o în cursul timpului când unui cult când altuia, lucru care din nefericire nu s'a realizat spre marea bucurie a uniației.

Dar să auzim ce ne mai spune celalalt oracol al uniației, dl Todica. Căci iată dsa ne anunță dela început că ne dă «alte sentințe pentru cei ce rezistă cu încăpăținare adevărului». Va să zică, primele n'au fost bune.

Intâi ne spune în articolul «Sentințe cari nu rezistă» că i s'au redat trunchiat cuvintele ca să poată fi respinse. De pildă, dsa spusese: «Religia referindu-se la suflet, iar acesta fiind nemuritor, urmează logic că religia e supranațională». În articolul din ziarul nostru i s'au redat cuvintele astfel: «Religia se referă la suflet, prin urmare e supranațională». Așa a fost ușor să-mi fie respinsă teza că religia e supranațională, se plânge dl Todica. «Eu pun accentul pe nemurire, spune dsa. Aceasta îmi explică mai simplu esența supranațională și faza (sublinierea e a dlui Todica) națională sau individual-omenească a sufletului». «În adevăr sufletul fiind nemuritor, despre atitudinea sau misiunea lui națională se poate vorbi numai în scurta lui existență de pe pământ. După moarte?... Nici nu se însoară, nici nu se mărită, nu e nici unger, nici german, nici român, ci suflet, mai mult sau mai puțin pur».

Nu știm, n'a priceput dl Todica articolul «Sentințe cari nu rezistă», sau e de rea credință. Căci când s'a spus în el că «națiunea nu-i o noțiune pur biologică, ci mai ales una spirituală», că «națiunile sunt entități deosebite și după suflet», s'a subînțeles sufletul în întregime, cu nemurirea cu tot, care e o însușire esențială a lui, spre deosebire de trup. Numai când calitatea națională ar ținea doar de trup, ea ar înceta prin moarte. Dacă ține de suflet, evident că ea durează și după moarte. Așadar când s'a zis în articolul «Sentințe cari nu rezistă» că și sufletul e național, s'a înțeles că sufletul e național în existența lui eternă. Și atunci tot ce s'a spus în acel articol despre raportul între religie și sufletul național, rămâne în picioare și după acest inutil distinguo al dlui Todica.

Când s'a afirmat în articolul acela că «națiunea nu-i o noțiune pur biologică», se presupunea ideea dlui Todica, neexprimată încă atunci, dar acum formulată precis, că națiunea e ceva pur trupesc. Când moare trupul, dispărește calitatea de național.

Dacă-i așa, atunci la ce să mai luptăm pentru o menținere a națiunii noastre? Dacă numai după trup se deosebesc națiunile, ce pot aduce ele specific în cultura universală? Și merită trupul acesta, hatârul de-a da lupte atât de înverșunate pentru a-l păstra distinct din punct de vedere național? Ce importă că trupul poartă semnul națiunii acesteia sau aceleia? Dacă calitatea națională durează numai până la moarte, la ce să ne mai zbatem pentru a ne-o păstra? La ce mai lasă bătrânii ca ultim testament îndemnul de-a ne apăra naționalitatea? La ce mai mor oamenii în lupta de apărare a naționalității? Vedeti, cum își demască catolicismul, antinaționalismul, prin rostul naiv al dlui Todica?

Dl Todica judecă așa: tot ce-i național pierde odată cu moartea. Deci cine vorbește de suflet național, nu crede în nemurirea sufletului, e materialist. Foriștii sunt prin urmare materialști.

Lasă, domnule Todică, teologia! Vezi-ți de năcazuri! Sau roagă pe vre-unul din batalioanele de canonici și de profesori ai «culturalei» uniații, să ia chestia asta în desbatere, ca să nu te mai faci de răs. În dta și în dl Frollo din Italia și-a pus toată nădejdea uniația?

În orice caz să știi că ne ești simpatic cu trăsăturile pe cari, cu năvitățile D-tale, le aduci în scenă. Și-ți promitem să mai revenim odată — când avem spațiu — asupra chestiei acesteia, ca să te clarificăm mai pe larg, căci mărturisim că ne plac desbaterile în jurul ideilor teologice, cel puțin tot pe atâta pe cât le place telefonistilor «Unirii» injuria și vobularul josnic.

Dl Todica citează, nu prea înțeleg în ce legătură de idei, pe Dr. Iacobovici care ar fi zis odată la senat că «nu crede în supranatural și că România este rezultanta forțelor biologice ale poporului român». Dl Todica vrea să-l combată, dar mi se pare că n'ar trebui. Doar sunt de acord. Căci dacă numai trupul e național, la ce s'ar fi angajat sufletul într-o creare a României Mari? Aceasta n'a interesat decât trupul.

Intr'alt pasagiu dl Todica face iarăși apologia amestecării cultului răsăritean cu cel catolic din partea uniației, spunând că tot e mai bine așa, decât să-l amestece cu inovații protestante, cum fac ortodocșii. Ce-o fi vrând să zică dl Todica aci? Il poftim să ne spună și nouă.

Nu știu ce tot are apoi cu cei 800.000 de eroi morți pe câmpul de luptă. Li pomenește în fiecare articol, contestându-le dreptul de-a fi onorați de noi ca făuritori ai României. Tot spune că dacă n'ar fi fost catolicul Foch și Dumnezeu, n'ar fi folosit jertfa lor. Așa o fi. Dar nici Foch poate n'ar fi reușit, de nu erau acești 800.000. Și Dumnezeu le-a ajutat și el, sau și nouă mai bine zis, deși catolicismul afirmă că noi n'avem pe Dumnezeu, căci unde nu-i papa, nu-i Dumnezeu. Și mai știm că jertfa celor 800.000 nu s'ar fi adus, sau n'ar fi izbândit dacă nu exista o unitate sufletească făurită mai dinainte și menținută prin credința ortodoxă pe care o are până azi întreg poporul românesc, cu toate luptele disperate ale agenților papali de-a despărți poporul pe chestiunea credinței.

Dl Todica ne mai spune că catolicismul nu vrea să ia parte la mișcarea ecumenică pentru că el «insuși

este ecumenic». Aceasta poate fi credința catolicilor, cum e și credința noastră despre ortodoxie. Dar aci, când e vorba de lupta contra puterilor vrăjmașe creștinismului, nu contează ce crezi despre confesiunea ta, ci starea de fapt că catolicismul sau ortodoxia nu îmbrățișează azi pe toți creștinii și că alianța cu celelalte forțe creștine dă mai multă putere în lupta contra curentelor anticreștine. Par'că uniții (și Agru) ne tot vorbesc, fari-seic, de-o voință de colaborare. Ori iată că dl Todica spune acum că catolicismul nu poate colabora cu nimeni, ci așteaptă să revină toți creștinii la sânul lui. Aștepte mult și bine! Dar n'ar fi mai bine ca până la acea eventuală întoarcere să colaboreze cu ceilalți creștini la combaterea anti-creștinismului? Dar dacă până la întoarcerea celorlalți creștini la catolicism, se va petrece o catastrofă fatală pentru toți? Întrebăm deci din nou: nu catolicismul e cel ce se fardază în mijlocul furtunii, așteptând acea eventuală întoarcere a tuturor la catolicism, care nu se va petrece niciodată? Că luptă în Spania, Mexico ș. m. d. p. Luptă de nevoie. Dacă e lovit trebuie să se apere. Dar care ramură de creștinism nu luptă? Cea ortodoxă nu luptă în Rusia? Dar n'ar lupta mai bine în colaborare?

Incolo, dl Todică ne mai spune că loviturile primite de ortodoxie la Lugoj, le-a meritat. Iar de încheiere își trage un strașnic perdaf că e așa și pe dincolo, inger adevărat nu altceva. Și tocmai pentru că-i inger spune că are dreptul să nege toate dovezile ce le-a adus dl Ghibu că averile deținute de statul catolic sunt ale statului român, repetând mistificările dlui V. Pop, respinse deja în volumul recent de dl O. Ghibu.

Nu adevărul îl mână pe dl Todica să scrie, căci adevărul rezistă. Dar sentințele d-sale nu rezistă nici una.

Sărmanul monitor al Blajului! Neîncercător în ce-au putut face dnii Cepariu și Todica, a apelat, în disperare de cauză, la un articol scris acum 24 de ani de I. Chendi contra «Telegrafului Român» într'un moment de supărare, fiindcă îl pișcase puțin pe o oarecare chestie. Halal de voi telefonști! Ați scăpat de greul de-a vă mai stoarce neputinciosul creier pentru a ne răspunde. V'a salvat un articol de acum 24 de ani. Slavă vouă străbuni!

Conferința dlui Nichifor Crainic

Duminecă, 9 Decembrie ora 11 a. m., în sala «Thalia», dl Nichifor Crainic și-a desvoltat, în fața unui public foarte numeros, în frunte cu I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae, conferința despre: Religie și rasă. A fost o oră de aleasă bucurie și desfătare a sufletului, o excursie cu duhul prin piesagii intelectuale și religioase vrăjite de verbul clar și evocator al poetului miruit cu puterea și misiunea de-a scoate din subteranele sufletului românesc aurul de mare preț, ca să strălucească magnific la lumina soarelui conștiinței noastre.

Conferința a fost încadrată în cursuri de-ale studenților teologi și a fost introdusă de dl I. Sandu, directorul școlii normale, prin câteva cuvinte rostite în numele FOR-ului, sub auspiciile cărui s'a ținut conferința.

Tema a fost să arate absurditatea pretenției unei mici părți din național-socialiștii germani de-a înlătura creștinismul din viața poporului german, pe motiv că ar fi produs de rasa semită, și de-a crea pentru germani o religie potrivită cu rasa lor. Pe această temă a urzit o bogăție de motive, argumente, considerații, sugestii în legătură cu caracterul supra natural al creștinismului, care nu e produs de-o rasă, ci e revelat, e dat de Dumnezeu pentru toate neamurile, potrivindu-se cu fiecare națiune.

O explicație a acestor rătăcirii a găsit-o dl Nichifor Crainic în faptul că nici catolicismul, nici protestantismul — cele două forme de creștinism din Germania — nu au putut ajunge la o sinteză cu sufletul național. Sinteza aceasta cu sufletul național o poate realiza în chip perfect numai creștinismul nealterat — ortodoxia, în care caz fericit suntem și noi.

De aceea, dl Crainic a adresat tineretului sfatul să nu imite căutările și rătăcirile de natura aceasta. Noi avem adevărul în sânul nostru, nu în afară de noi. Numai să-l desgrupăm de sub straturile indiferențismului și-al influențelor străine.

Tineretul nostru să nu piardă din vedere un anumit punct fix în acțiunea lui intelectuală și practică.

Punctul acesta fix, steaua aceasta polară au pierdut-o unii extremiști germani, căzând apoi în toate aberațiile.

Steaua polară pentru noi este creștinismul revelat de Dumnezeu și potrivit cu fiecare națiune. Este creștinismul în forma dreaptă — ortodoxă.

Conferința dlui Nichifor Crainic a fost răsplătită de puternice și mult prelungite aplauze.

Tot obiceiul lor

Mănasem pe advocații statului catolic din redacția «Unirii» să caute palatele somptuoase, pe cari vreau să le găsească acolo unde n'au existat niciodată, pe acolo pe unde a fost și este lege ca ele să existe și să fie legitime chiar prin declararea de eretici și prin exterminarea inchizitorială a celor ce nu vreau să le recunoască îndreptățirea. Pomenisem de niște castele de-ale lui Apaffy și de ceva palate florentine, cu trepte de marmora, pe la Oradea și pe la Stâna din Vale și pretutindenea pe la prinții catolici până în Vatican.

Când spuneam că compătımim pe sărăcuții lui Nicolaeș dela Oradea ne gândeam și la chinurile la cari sunt supuși sărmanii când privesc cu jind astfel de bunuri „spirituale”.

Iar dacă mai vreau să afle și de niscai foarte minunate dobitoace, să întrebe la Vatican de se mai țin pe acolo, leii aduși chiar dela „Negusul” Etiopiei de un papă recent, sau papagalul ce rămăsese într-o vreme singurul susținător curajos al Drepturilor papale la cetatea Vaticanului cu al său strigăt protestatar „trăiască regele papă”.

Deșteptii simbriași ai Vaticanului (era să zic statului catolic), se fac că n'aud. Și îl tot împing în față, cu gând să acopere ce nu trebuie văzut, pe I. P. S. Sa Suci. Noi nu știm dacă I. P. S. Sa vrea să se preteze la acest rol ingrât. Și în orice caz e inestetic și nesimpatic să bați monedă din boala pe care o dă Dumnezeu la toți oamenii, într-o măsură mai mare sau mai mică. Un om bolnav trezește, desigur, toată compătımirea semenilor. Dar când cu voia sau fără voia lui, e prezentat continuu drept martir (când e numai bolnav) și prin urmare falnic argument împotriva celor pe cari vrei să-i umilești, sau paravan pentru lucruri pe cari te sfiiești să le vadă lumea, atunci avem dreptul să cerem să fie lăsat bolnavul în pace, să se odihnească. E disgrațios traficul cu un sentiment atât de gingaș cum e compătımirea.

Nr. 9801—1934.

Comunicare

Se aduce la cunoștință că erezii după Părintele Ioan Petrișor din Alțina, decedat la 28 Octombrie 1934, în baza §-ului 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoțesc, au primit dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numerar, fără nici o reținere, ajutorul preoțesc de Lei 30.000.

Sibiu, din ședința secției economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 8 Decembrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

* FOIȘOARA *

Mucenicii ideii naționale și datoria noastră¹

N'a trecut prea multă vreme de când orașele Ardealului nostru erau în covârșitoarea lor majoritate pustii de vorbă românească și cu desăvârșire pustii de semnele învioratului și gloriosului nostru trecut. Trecând prin ele, ochii nu ți se puteau opri asupra unei plăci comemorative, asupra unui bust sau asupra unei statui cari din bronzul, marmora sau simpla piatră a lor să-ți glăsuiescă despre marile eforturi și suferințe ale înaintașilor, să-ți înalțe cugetul în lumea eternelor ținte pentru care trebuie să trăiască un popor. Orașele Ardealului robit erau împodobite cu semnele trecutului unui popor care n'avea nimic cu sfințenia acestui pământ pe care s'a născut neamul nostru, ori dacă avea ceva, aceasta isvora din gând hrăpăreț și din patima dominației prin orgolioasă prigoană. Pustiul a dispărut. Străzile marilor cetăți ale Ardealului desrobite răsună astăzi de vorbă românească, așa cum altădată nu răsunau decât de glasul clopotelor sfin-

¹ Conferință rostită în cadrul festivalului aranjat de „Astra” la Sibiu pentru comemorarea zilei de 1 Decembrie 1918.

telor noastre biserici în noaptea Invierii. Iar răspântiile acestor cetăți ne imbie privirii noastre monumentele elocvente ale marilor noștri înaintași grăindu-ne despre faptele lor neperitoare ca și despre îndatorirea de a le păstra neștirbită moștenirea pentru care ei s'au luptat și s'au jertfit. Este o întreagă revărsare de pasiune sfântă într-o cinsti prin monumente amintirea oștilor de eroi cari prin strădania lor ne-au pregătit zilele măririi naționale pe care le trăim de 16 ani încoace. Nu mai mult de cât în câteva săptămâni din urmă s'a prăznuit cu vrednicia cuvenită pomenirea neuitaților luptător pentru cauza națională Buteanu în Zarand, Vincențiu Babeș în Timisoara, Albini în Sebeș, Mihail Velici în Chișinău, Nicolae Cristea în Sibiu, iar în curând se va desveli la Mediaș bustul lui Axente Sever, nemaipomenind de mulțimea lăcașurilor de închinare care se ridică unul după altul drept mulțumită lui Dumnezeu, care cu atâta îmbelșugată binecuvântare a încununat cu isbândă credincioasele ostenele și suferințe ale părinților noștri. Totuși serbările împreunate cu pomenirea eroilor singuratici sunt legate de cele mai multeori de anumite localități, ținuturi sau provincii. Ziua de astăzi însă este cu adevărat ziua pe care a făcut-o Domnul ca toată suflarea românească să se bucure și să se veselească într'însa. Fiindcă astăzi prăznim revenirea la sânul patriei mame a celei mai mari și cu mai muceni-

cească viață provincii din câte împodobesc regatul României Mari de sub glorioasa stăpânire a Majestății Sale Regelui Carol II.

Astăzi prăznim ziua de 1 Decembrie 1918, în care reprezentanții autorizați ai neamului românesc de dincoace de Carpați, adunați la Alba-Iulia lui Mihai Viteazul și a nădejdelor noastre de veacuri într-o revărsare de bucurie pe care n'o egala decât doar potopul de suferințe care a trecut peste înaintașii lor, au proclamat Unirea pe veci a Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu patria mamă. De aceea cu drept cuvânt ne înălțăm sufletele an de an, și la lumina praznicului de-o strălucire negrăită ne împreună în cântarea frățească: „Hai să dăm mână cu mână cei cu inima română, să nvărtim hora frăției pe pământul României”.

Mai intrase odată în această cetate a biruinții Voevodul Mihai cu oștile sale, dar se vede că Dumnezeu a socotit că jertfele de până atunci ale neamului nostru nu erau îndestulitoare pentru secerișul bogat al izbânzii definitive. Și dacă a îngăduit totuși ca sabia victorioasă a viteazului voevod să strălucească măcar o clipă deasupra Ardealului robit, se vede că a făcut-o numai cu gândul de-a deschide pentru fiii neamului nostru perspectiva unor zile mai luminoase și de-a coborî în inimile acestor fii obidiți raza neclintitelor nădejdi în biruința dreptății. Intr'adevăr din

acest moment în care eroul dela Șelimbăr a arătat părinților noștri drumul năzuințelor lor naționale, luminile nădejdi în izbânda destinului nostru național coborâtă în chip profetic de îndurarea dumnezească, nici odată nu s'a stins din sufletele acestora. A luminat de-alungul veacurilor de întunecată robie cărările vieții neamului nostru. I-a povățuit mai ales pe conducătorii acestui neam, le-a zidit sufletul și a întărit brațul marilor precursori ai unității noastre naționale. Ea a dat curajul aproape suprauman lui Horia, și tovarășilor săi, ea a oțelit brațul lui Avram Iancu și ea a zămislit oastea memorandiștilor care au mărturisit adevărul și au pretins dreptate dela stăpânitorii cei fără de lege. Ea a purtat prin scuiări și bătaii, ca pe un drum al Golgotei, prin mucegaiul temnițelor ungu-rești nesfârșita oaste anonimă a cărturarilor și țărănilor noștri, toți deopotrivă fiind „preoți deșteptării noastre semnelor vremii profeți”. Și tot această lumină coborâtă de îndurarea dumnezească în sufletele ostașilor români i-a făcut pe aceștia să treacă în 1916 și 1918 Carpații, sau să-și amestece în văile munților sau pe pământul eroic al Moldovei, sângele lor cu țărâna care adăpostea osămintele sfinte ale strămoșilor lor.

Iată deci că întocmai cum se spune în Scripturile sfinte, alții au fost semănătorii și alții ceice au intrat în holdă, ca să secere rodurile ostenelelor acelora.

Probleme, fapte, comentarii

O folositoare și laudabilă operă de educație morală și națională în județul Sibiu. — *Cultul Eroilor, regionala Sibiu de sub președinția I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae, s'a îngrijit, ca acolo, unde există cimiterii de eroi, în tot locul aceste cimiterii să fie înfrumusețate și bine întreținute, apoi ca să fie așezate în fiecare cimitier de eroi câte un — monument de piatră ori troiță de lemn, troițe executate artistic în aleile: Cultul Eroilor, București. În ultimul timp după alte multe cimiterii de eroi din județul nostru s'au așezat astfel de Troițe în Bungard, Șelimbăr și un monument important la răscrucea drumurilor Daia-Roșia, locul luptelor aprige din 17 Septembrie 1916 între oștirile desrobitoare ale Marelui Rege Ferdinand I și oștirile aliate ale puterilor centrale.*

Aceste troițe și acest monument au fost pe rând sfințite în cadrele unor festivități pe cât de impozante pe atât de instructive, de către harnicul și activul duhovnic al armatei din Sibiu, Părintele protopop lt. colonel I. Dăncilă, secretarul general al Cultului Eroilor, regionala Sibiu.

Vrednicul colaborator al I. P. S. S. Mitropolitului Nicolae, având binecuvântarea arhierescă, secundat de unități compuse din armata din Sibiu, s'a achițat în chip demn de remarcat de însărcinarea primită dela I. P. S. Președinte de-a însufla prin cuvântările sale instructive rostite la aceste ocazii, admirație și recunoștință în sufletul populației adunate în număr imponent la aceste pioase manifestații, legând și încopciind sufletul celor prezenți cu jertfa și eroismul vrednicilor înaintași.

În curând vor urma sfințirea troițelor din Tâlmaci, Râșinari și alte centre, unde sunt înmormântate osemintele vitejilor făuritori de țară și întregitori de neam.

Această operă a Cultului Eroilor, regionala Sibiu, de sub înțeleapta conducere a I. P. S. Mitropolit Nicolae, vorbește singură despre fondul moral pe care se razimă toate realizările menite să fixeze în sufletul poporului nostru sentimente și virtuți pe care se ridică mărețul edificiu al operelor ca cea mai sus amintită.

D. S.

Deschiderea cursurilor de educație la cercul subofițerilor și reangajaților garnizoanei Sibiu. — Garnizoana Sibiu, cu cei peste 300 subofițeri și reangajați ai săi, cari își au cercul lor bine întreținut, începând cu anul 1920, se îngrijește ca acești harnici auxiliari ai corpului ofițeresc cari formează legătura între ofițer și soldat, să fie anual instruiți și hrăniți spiritualicește prin conferințe rostite de către cei mai iscusiți purtători de cuvânt ai orașului nostru, civili și militari.

Șira-spinării conferințelor ținute în decursul celor 15 ani trecuți le-au format lecțiile instructive rostite an după an de Părintele protopop militar lt. colonel I. Dăncilă, care după cum face dovada prin cele șapte lucrări ale Sf. Sale, de specialitate, cunoaște pe deplin chemarea vremii de-a da nutremânt sufletesc acelor, cari sunt mai aproape de sufletul ostașului, deci de sufletul țării.

Inaugurarea ciclului de conferințe pentru 1934—35 s'a făcut Vineri în 7 Decembrie a. c. la cercul subofițerilor garnizoanei Sibiu, unde președintele acestui Cerc dl Colonel Gheorghiu, comandantul Brig. 18 Infanterie deschide seria acestor conferințe, printr'un mănunchiu de sfaturi călăuzitoare a conștiinței reangajatului spre o viață ordonată disciplinată și morală, din care ostașul ca dintr'o carte deschisă să cetească și să înțeleagă cum trebuie să se instruiască și să compoarte în casarmă și în societate.

Dl Col. Gheorghiu atrage atențiunea tuturor asupra faptului că dl general Economu, comandantul Corp. 7 Armată și membru în Consiliul superior al oștirii românești, urmărește cu atențiune viața și moralitatea subofițerilor și reangajaților în general și în special a celor din Sibiu.

Urmează apoi conferința Păr. protopop I. Dăncilă despre: *Lumina ce va călăuzi conștiința neamului românesc spre viitorul visat de făuritorii României întregite.*

Cei prezenți au avut fericitul prilej să înțeleagă binefacerile: „Luminii lui Hristos, care luminează tuturor“.

Noi vom urmări cu toată atențiunea aceste conferințe, acest cerc de educație, unde în cadrele Astei conferințiază între alții și ilustrul nostru rector al Academiei Teologice N. Colan și alții.

D. S.

Sfințire de capele și revenire la ortodoxie. — În comuna *Biborțeni*, jud. Odorhei, s'a sfințit în 2 Decembrie c. noua capelă ortodoxă și, cu această ocazie, au revenit la credința ortodoxă 24 familii secuizate.

La serviciul religios, săvârșit de Păr. protopop A. Nistor, și de preoții Garcea, Rusan și Popa, cei trecuți la

ortodoxie s'au miruit și s'au împărțășit, ear păr. protopop li-a dat frumoase și înțelepte îndemnuri. Conștiința românească se deșteaptă la ortodocșii cari și-a uitat limba străbună; cei bătrâni, adevărat, cu greu vor mai învăța românește; dar trebuie să ne bucurăm când ei, mărturisindu-se ortodocși, vreau să-și dea copiii la școală română. Eată aici pentru școală teren potrivit de muncă! În acest scop se cere ca învățătorii, în deosebi în așa zisa secuime, să fie români. Este de neînțeles când în școlile statului învățătorii sânt maghiari în majoritate; — avem chiar școli cu învățători exclusiv maghiari. În asemenea împrejurări revenirea la biserică nu se poate întregi cu revenirea la neam. Conducătorii învățământului au datoria să ia neîntârziate măsuri.

Tot în ziua aceea, după amiază, s'a sfințit a doua capelă ortodoxă în comuna *Răcașul de sus*, locuit de țărani români ortodocși cari și-au uitat limba. Au slujit prot. A. Nistor și preoții Garcea și Iacob.

Cuvinte de laudă merită atât poamei slujitori ai altarului, cât și alți vrednici bărbați, sprijinitori ai mișcării de redeșteptare din partea locului, ca dl primpretor Dr. M. Cionca, I. Tuțuianu, director al gazetei românești din Sf. Gheorghe ș. a.

O nouă parohie organizată în Sibiu. — Pentru ortodocși, cari locuiesc dincolo de linia ferată, s'a înjghebat o parohie nouă, pusă sub conducerea părintelui *Ștefan Morariu*. Parohia constă din peste 600 de familii.

Pentru noua parohie, primăria municipiului, care se bucură în sfârșit de o conducere românească, a cedat un teren potrivit spre clădirea unei biserici. Duminecă, în 9 Dec. c., s'a și făcut sfințirea acestui loc. Această manifestație religioasă a prilejuit o adevărată dovadă a strălucitului spirit ortodox și românesc. Tot ceea ce are Sibiul mai de preț, a luat parte, toate autoritățile au fost de față.

Din contribuțiile benevole ale parohienilor s'a subscris suma de aproape o jumătate milion Lei. Primăria a promis întregul ei sprijin pentru clădirea noului locaș de rugăciune.

În modul acesta nu ne mai despart multe zile până să vedem ridicată o nouă biserică în Sibiu, care să marcheze activitatea ortodoxiei mereu în drum spre isbândă.

C.

Depunerea jurământului de credință a tinerilor cu termen redus (T. T. R.) din garnizoana Sibiu. — Duminecă, 9 Decembrie a. c. s'a desfășurat în jurul Troiței ridicate de armată, în curtea centrului de instrucție a cavaleriei din Sibiu, solemnitatea depunerii jurământului tinerilor cu termen redus, din garnizoana Sibiu.

Serviciul religios l-a oficiat Părintele protopop lt. colonel I. Dăncilă, încheiat cu o cuvântare plină de o robustă și captivantă însuflețire călăuzind sufletul celor chemați pentru jurământ spre Hristos, spre inima Țării și spre Tronul M. Sale Regelui Carol al II-lea al românilor.

Urmează depunerea jurământului pe confesiuni.

Dl colonel Gr. Vulturescu vorbește apoi celor prezenți despre însămnătatea jurământului ostășesc.

Solemnitatea se încheie cu defilarea noilor ostași, defilare primită de dl general Vasilescu, comandantul diviziei 18 infanterie.

Coresp.

Un jubileu

Tinărul așezământ de înaltă cultură religioasă, *Academia Teologică* din eparhia Vadului, Feleacului și Clujului și-a serbat zilele acesteia jubileul existenței sale de un deceniu.

Deschizându-și porțile în ziua de 6 Decembrie 1924, timp de zece ani a pregătit, pe seama reînvierei cîtorii domnești, numeroși și harnici propovăduitori ai Evangheliei Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. Aplicați, unii ca preoți, alții în calitate de catiheți în eparhia proprie și în alte eparhii ale țării, absolvenții Academiei își îndeplinesc, prin activitatea și conduita lor, rolul precumpănitor în renașterea religioasă și înnoirea națională a păstoriților lor, obținând rezultate din ce în ce mai îmbucurătoare.

Aceste rezultate au îndreptățit și mai mult festivitățile jubulare, atât de înălțătoare, desfășurate în centrul eparhiei.

După arhierasca liturghie, din mândra catedrală, a urmat ședința festivă în palatul episcopal. În jurul venerabilului și neobositului arhieru, a P. S. Sale Episcopului *Nicolae*, s'a întrunit o lume aleasă din localitate și din alte părți ale țării în frunte cu dnii miniștri *Al. Lapedatu* și *Vasile Sasu*. În șirul cuvântărilor, la această însuflețită manifestare, a vorbit întâi păr. rector al Academiei, *Dr. I. Vască*, făcând în cuvinte călduroase istoricul instituției,

Dar după cum semănătorului strădălnic i se cere înțelepciune, osteneală și mai ales credință că cerul va binecuvânta cu roduri bogate osteneala lui, — înțelepciune și răvnă și credință i se cere și secerătorului. Căci celui nevrednic îi poate lua Dumnezeu rodul și din hambare sau îl poate lua pe el însuși, lăsându-i nevrednica agoni pe seama altuia, cum ne spune tot evanghelia în înțeleptul ei cuvânt din parabola gospodarului nebun.

La Alba-Iulia lui 1 Decembrie lui 1918 neamul nostru a avut secerători vrednici de înaintași lor, cari pentru rodul de aur al unității noastre naționale și-au semănat în pământul românesc însăși viața. Acolo au fost în acea zi măreață nu numai cei peste 120.000 de secerători, ci și nesfârșitele cete de semănători, simbolizând în chipul acesta indisolubila legătură dintre trecutul și prezentul neamului și dintre prezentul și viitorul lui. Ce strălucită lecție dau generațiilor asemenea praznice, la care participă morții și viii deopotrivă! Ele vor învăța totdeauna aceste generații marele adevăr, care dacă se spune des nu e mai puțin adevărat, că viața unei națiuni este asemenea unui stejar cu rădăcinile adânc înfipte în pământ și cu coroana ramurilor sale îndreptată spre cer. Această lecție i s'a înfățișat neamului la Alba-Iulia acum 16 ani. Profetul ei entuziast a fost Vasile Goldiș, marele român și bunul creștin, pentru odihna sufletului căruia s'au

înălțat astăzi rugi fierbinți către Dumnezeu părinților noștri. El a alcătuit și el a cetit în fața mulțimilor fără număr testamentul vechiu al neamului românesc, înfățișând în cetania lui cea mai sintetică și în același timp cea mai emoționantă istorie a acestui neam. În glasul lui vibra toată comoara aspirațiilor noastre naționale din trecut, și în același timp răsuna chiotul de bucurie pentru biruința acestor aspirații. El a cetit actul unirii pentru care însuși luptase atâta și pe care a cuprins-o în următoarele cuvinte din fruntea acestui act: „Aduarea națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara ungurească adunați prin reprezentanții lor la Alba-Iulia în ziua de 1 Decembrie 1918 decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii cu România. Adunarea națională proclamă în deosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul cuprins între râurile Murăș, Tisa și Dunăre“. Acesta este cel dintâi, cel mai însemnat, punct din actul unirii proclamate la Alba-Iulia acum 16 ani. Celeritate hotărâri aveau valoare congenital efemeră; ele erau caduce, fiindcă imbiau națiilor de pe pământul desorbit al Ardealului drepturi de care aceste nații nu s'au arătat vrednice în răstimpul unui deceniu și jumătate de viață nouă.

De sigur potopul de bucurie dela Alba-Iulia nu s'ar fi putut revărsa peste sufletele românești, dacă marele și în

veci neuitatul rege-erou Ferdinand I nu și-ar fi trimis a doua oră în Ardeal oștile sale, cu entuziasmul lor neîmpușinat de cei doi ani de luptă cumplită cu lipsa și năcazul din lăuntru țării și cu dușmanii din tranșee.

Sub pavăza acestei oști numai s'a putut lua isbăvitoarea hotărâre prin care s'a pus cununa strălucitoare suferințelor noastre de veacuri. Și iarăși, poate că, din pricina unei opreliști a aliaților noștri, opreliște de bună seamă temporală, aceste oști și-ar mai fi zăbovit triumfătoare înaintare în Ardeal, dacă înțelepții noștri conducători de dincoace nu ar fi rugat pe în veci neuitatul rege Ferdinand să grăbească prin oastea sa vitează unirea sub sceptrul său a tuturor celor de un sânge și o lege. Solul îndrăzneț al acestei rugăminți a fost profesorul Dr. Nicolae Bălan, astăzi Mitropolitul ortodox al Ardealului.

Nu am făcut istoricul amănunțit al veacurilor întunecatei noastre robii, nici nu v'am prezentat portretele crispate de suferințe ale mucenicilor unității naționale. Mai mult decât atâta, nu v'am făcut nici măcar istoricul amănunțit al adunării dela Alba-Iulia, cu marea ei revărsare de bucurie și de entuziasm. N'am făcut-o pentru că mi-am recunoscut dela început neputința graiului meu de-a aduna ca într'un potir toate lacrimile și tot sângele vărsat cu eroică generozitate de înaintașii noștri

pentru înfăptuirea idealului nostru național. După cum am văzut tot din capul locului, că vorbele mele stângace nu pot înfățișa nici pe departe măreția istorică a praznicului dela Alba-Iulia. De aceea mi-am luat cu acest prilej sarcina, poate mai ușoară, de-a tălcul în câteva cuvinte sensul și învățămintele acestui covârșitor eveniment din istoria neamului nostru și al vieții eroilor cari l-au pregătit. E timpul deci să ne întrebăm: care este datoria noastră și a generațiilor ce ne vor urma față de moștenirea înaintașilor noștri? În această privință îngăduiți-mi să vă răspund tot cu o vorbă din Scripturile sfinte: „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri. Priviți cu luare aminte cum și-au încheiat ei viața și urmați-le credința“. Intr'adevăr credința și viața acestor mai mari ai noștri este singura în stare să ne călăuzească și pașii vieții noastre pe drumurile gloriei pământestii, dar și pe drumurile gloriei în veci neapuse ale vieții viitoare. Acești mai mari ai noștri au crezut în visul dreptății neamului, fiindcă credeau în Dumnezeu dreptății neamurilor.

Credința aceasta li-a luminat cărările vieții către izbândă, păzindu-i de rătăcirile compromisurilor cu duhul ispititor al lumii. Și cine nu face compromisuri, acela nu se compromite niciodată. Este după, părerea mea, marele adevăr, pe care-l rostesc cu glas răsunător peste veacuri marii noștri morți din lăcașurile lor, și adevărul acesta

